

Pere Gimferrer, unidireccional i polisèmic

El poeta reivindica el dret d'escriure en quantes més llengües millor, incloent-hi el català, el castellà, el francès i l'italià

MANUEL COSTA FERNÁNDEZ

Convidat en el Dia de l'Autor que la Fundació Bosch i Cardellach convoca cada any, Pere Gimferrer, prosista, poeta, traductor i crític literari, es va sotmetre a la interlocució de Josep Maria Ripoll i Joaquim Sala-Sanahuja el 27 d'abril de 2010.

Cal dir, primer de tot, que Pere Gimferrer és un fenomen singular en les lletres catalanes i castellanes. Ho és com a escriptor i també com a persona. Qualsevol que l'escolti una estona s'adonarà que funciona com una màquina de processar informació dotada d'una memòria prodigiosa i que destil·la un discurs fluid, sense fissures però, això sí, unidireccional. Res destorba el seu soliloqui: ni els comentaris dels suposats interlocutors a la taula ni les preguntes del públic en el col·loqui.

La veritat és que malgrat aquesta unidireccionalitat —que els assistents segurament no esperaven— dona gust sentir-lo. Sòlidament convençut del que fa i de per què ho fa, aprofita els seu discurs per aportar noves idees, que es nota que acaben de sorgir.

Sala-Sanahuja va intentar portar-lo cap al terreny de l'ús de dues llengües i de si això significava l'existència de dos autors. Però no se'n va sortir. Gimferrer va aprofitar l'ocasió per a reivindicar el dret d'escriure en quantes més llengües millor i va afegir el francès i l'italià a les seves predileccions.

Va ser una llàstima aquest 'fugir d'estudi' perquè el tema es mereix una reflexió en profunditat. Com diu el professor Jesús Tuson en el seu darrer llibre¹ "...les llengües són molt més que instruments de comunicació. En una llengua es crea una imatge del món...". I jo afegiria, a la inversa, que l'ús d'una determinada llengua condiciona la imatge del món de qui la fa servir i que qui n'utilitza varies té més d'una imatge d'aquest món. Tinc una certa experiència respecte a això. Com tants de la meua generació, em vaig formar en castellà i no vaig començar a emprar el català fins molt més tard. Quan em rellegeixo en castellà em trobo ampul·lós i amb un xic d'artificiositat i en canvi amb molta més naturalitat, en català. I si escric en francès em sorprenc utilitzant una altra sèrie de registres que mai faria servir en català o en castellà. De tot plegat en surten escenaris o paisatges molt diferents per a una mateixa idea.

Joaquim Molas, en el pròleg a *Hora foscant*² diu: "Després d'unes provatures fetes en llengua castellana, volgudament desin-

tegrads i plenes d'artifici, Pere Gimferrer irrompé en les lletres catalanes..." (la cursiva és meua). En canvi, per a altres crítics³ "...viene a confirmar la continuidad básica que a menudo ha señalado la crítica, a despecho de un cambio de lengua literaria menos rupturista de lo que pudo parecer en su momento". El mateix Gimferrer reivindica com a exemple de llenguatge literari català "les reserves lèxiques i expressives de Carner, Riba, Foix..."⁴ Aquestes reserves estan molt lluny de l'estil que Gimferrer fa servir quan escriu en castellà.

Però siguin els que siguin els escriptors que rauen dins de Gimferrer, el que és segur és que ens trobem davant d'un autor inclassificable i d'una persona amb una capacitat intel·lectual extraordinària. Sembla que estiguem observant un potent tren a tota marxa que no pugui descarrillar mai.

¹ *Paraules en la corda fluixa*. Barcelona: 2009. Associació Cultural Tria Editorial. ISBN: 978-84-937618-0-6 (en paper) ISBN: 978-84-937618-6-8 (en llibre electrònic). Venda exclusiva per internet: www.triallibres.com.

² Pere Gimferrer. *Hora foscant*. Barcelona: 1972. Edicions 62. Els llibres de l'Escorpi. Poesia, 9. Pròleg de Joaquim Molas. ISBN: 84-297-0484-1.

³ *vid.* Jordi Gracia, dins Pere Gimferrer. *Arde el mar*. Madrid: 1994. Ediciones Cátedra. Letras Hispánicas, 383. Pàgina 20. ISBN: 84-376-1292-6.

⁴ Pere Gimferrer. *Obra catalana completa, 2. Dietari Complet, 1 (1979-1980)*. Barcelona: 1995. Edicions 62. Pàgina 95. ISBN: 84-297-3965-3.

Sitges-Sant Adrià-Igualada, un nou eix transliteral

Un repàs de tres obres de Pedro de la Prada, Berta Vidal i Joan Pinyol

JOAN PINYOL

Ja fa dos anys, però per la seva particularitat ve de gust de tornar-la a subratllar. En el marc del que dins l'àmbit de les Biblioteques de la Diputació de Barcelona, s'anomena "bones pràctiques" entre els mesos de març i juny de l'any 2008 es va dur a terme un projecte de difusió d'autors locals original i, malauradament, poc habitual a casa nostra. Anem a pams. Tres biblioteques de la xarxa, d'aquelles tan avesades a intercomunicar-se via préstec interbibliotecari o via seminaris de formació adreçats al personal, van escollir cadascuna un autor del seu entorn que tingués un llibre publicat recentment i li van proposar que anés de gira durant setmanes consecutives per les altres dues biblioteques. Exacte, com els Rollings! Així les coses, la biblioteca de sant Adrià del Besòs va proposar-li l'honor a Pedro de la Prada, la Biblioteca Santiago Rusiñol de Sitges li va concedir el privilegi a Berta Vidal i la Biblioteca Central d'Igualada va pensar en mi, la qual cosa sempre és d'agrair.

Doncs bé, com que diuen que la realitat pot ser molt diferent segons els ulls que la miren i com que em van passar desapercebudes les anades i les vingudes del Pedro a Sitges i de la Berta a sant Adrià, em limitaré a recordar l'experiència pròpia com a amfitrió des de la plaça de Cal Font d'Igualada, on es troba l'única biblioteca del món que conté la totalitat de l'obra que he publicat fins al moment. I en tot cas, al final, donaré la veu a un crític literari perquè completi el punt de vista respecte del tercer llibre en joc.

Abans però, deixeu-me insistir en la idea amb què he encapçalat l'article. A casa nostra tenim una institució de les lletres catalanes que té un programa a través del qual escampa autors d'anomenada per diversos espais culturals i educatius del país, sobretot d'aquells reconeguts i tocats per la vareta màgica de la televisió i de la popularitat guanyada a pols de contactes, de manera que si no ets conegut dins la patumària literària catalana i tens l'atreuiment, segons com imperdonable, de proposar que la teva obra i disponibilitat entrin també en el programa oficial, val més que tinguis altres aspiracions no tan utòpiques, per molt que hagi publicat més d'una desena d'obres, algunes de les quals adreçades al públic infantil i juvenil, per molt que hagi elaborat itineraris de lectura per encàrrec de la mateixa institució perquè es donin a conèixer les obres d'altres plomes i per molt que hagi donat forma a dossiers didàctics a partir de lectures fugaçment prescriptives per a tots els alumnes de batxillerat del país. Res a fer. I ho dic per experiència. Et marenen la perdiu, et demanen currículums i disponibilitats i després et

Les tres obres

diuen que gràcies, que ho tornis a provar l'any següent, perquè pel que fa a aquest ja tenen les patums escollides. I així anem!

I ara deixem el pedregar i tornem a la roda. A la Roda d'autors.

El Pedro de la Prada va fer girar el seu llibre *Mamá Talela*. La Berta Vidal va donar a conèixer *Amami Alfredo* i en el meu cas, vaig aprofitar la imparabile inèrcia que en aquell any em regalava *Pilot de set* per fer-la girar per una part ben significativa del nostre territori.

Mamá Talela, de Pedro de la Prada. Ajuntament de sant Adrià del Besòs, 2008

Es tracta d'un llibre biogràfic que dona compte de la trajectòria vital de Miquela Gralla (1892-1969), àvia de l'autor. Un periple lligat a un context que coneixem molt bé, entre altres raons perquè ha condicionat d'una manera o d'una altra la vida dels que hem arribat després (des d'inici de segle XX, final de la I Guerra Mundial, dictadura de Primo de Rivera, els temps de la República, l'esclat de la guerra civil, la repressió de les llibertats individuals i col·lectives, el final de la II Guerra Mundial, la postguerra... que no acaba perquè les guerres tenen uns efectes catastròfics molt més enllà dels conflictes armats...).

Una obra doncs que es presentava amb modèstia i també amb la valentia de recuperar el passat, una acció que —com s'apunta en un dels textos introductoris— en el nostre país té un punt de dissidència.

La Miquela Gralla, coneguda com la Talela des que la batejà un dels néts en l'intent de pronunciar Miquela, és un clar exemple